

Др Данијела Глушац, научни сарадник
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу
ORCID: 0000-0002-9839-2625

Прегледни научни рад
УДК: 364.322
DOI: 10.46793/7623-143-0.627G

УГОВОР О ОСИГУРАЊУ ОД ПОСЛЕДИЦА НЕСРЕЋНОГ СЛУЧАЈА*

Резиме

Уговор о осигурању од последица несрећног случаја је најчешћи облик уговора о осигурања лица. С обзиром на то да је реч о комплексном правном институту, који обухвата широк спектар правних питања, у овом раду ће се анализирати појам и основне карактеристике уговора о осигурању од последица несрећног случаја, разграничење уговора о осигурању од последица несрећног случаја у односу на уговор о осигурања живота, кумулирање накнаде и осигуране своте и допунско осигурање од последица несрећног случаја уз осигурање живота. Предмет истраживања састоји се и у одговору на спорна питања у вези са осигурањем од последица несрећног случаја да се на тај начин осветле значајни сегменти овог уговора. У даљем тексту, имајући у виду комплексност теме, а ограниченост обима рада, биће учињен осврт на главне специфичности осигурања од последица несрећног случаја.

Кључне речи: осигурање, уговор, осигурање од последица несрећног случаја, разграничење, кумулација.

1. Увод

На тржишту једне државе делатност осигурања спада у ред услужних делатности, тј. у ред оних делатности чије је главно обележје пружање услуга, где је услуга свака активност или корист коју једна страна може понудити другој. По својој природи, тржиште осигурања представља једно од тржишта услуга. Специфично обележје осигурања је нематеријализована услуга, која је и хетерогена, недељива, неускладиштена, професионална и профитна.

* Рад је резултат научноистраживачког рада аутора у оквиру Програма истраживања Правног факултета Универзитета у Крагујевцу за 2024. годину, који се финансира из средстава Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије.

Сврха осигурања од последица несрећног случаја (незгоде) је да осигуранику пружи финансијску заштиту у случају да дође до телесних повреда, инвалидитета или смрти као последица несрећног догађаја. Ово осигурање служи да надокнади губитке које осигураник или његова породица могу претрпети услед трошкова лечења, губитка прихода, или других финансијских последица незгоде. На тај начин, осигурање од последица несрећног случаја доприноси сигурности и стабилности, омогућавајући осигуранику да лакше преброди финансијске потешкоће изазване несрећним догађајем.

Предмет и циљ истраживања је да се истакну и обраде сва кључна питања везана за уговор о осигурању од последица несрећног случаја. Иако у литератури постоји низ публикација које се претежно баве проучавањем уговора о осигурању, примећујемо недостатак свеобухватне анализе уговора о осигурању од последица несрећног случаја.

Правне основе уговора о осигурању од последица несрећног случаја регулисане су Законом о облигационим односима (Сл. лист СФРЈ, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, Сл. лист СРЈ, бр. 31/93, Сл. лист СЦГ, бр. 1/2003 - Уставна повеља и Сл. гласник РС, бр. 18/2020) у даљем тексту: ЗОО, иако су за уговор значајне и неке одредбе Закона о осигурању (Сл. гласник РС, бр. 139/2014 и 44/2021). У нашем правном систему пре 1978. године постојала је дилема да ли целокупно право осигурања треба регулисати јединственим законским актом или одвојено. Разлог је то што комплексност живота имплицира да законодавац не може унапред предвидети све правне ситуације с којима се сусрећемо у свакодневном животу. Међутим, уговор о осигурању од последица несрећног случаја је и делимично адхезивни уговор, што значи да су права и обавезе уговорних страна одређене и општим и посебним условима осигурања.

Циљ овог рад је да се прикажу неки од проблема везаних за уговор о осигурању од последица несрећног случаја имајући у виду да је наведени уговор у нашој теорији безразложно занемарен.

Традиционална је подела осигурања лица на осигурање живота и осигурање од несрећног случаја. Према чл. 942 ЗОО у осигурање лица спадају осигурање живота и осигурање од последица несрећног случаја.¹ Као замерка овом законском решењу се износи што нису обухваћене све врсте осигурања лица. Такође, сматра се да треба дефинисати и појединачне врсте осигурања лица.² У Закону о облигационим односима није довољно испољена разлика између осигурања живота и осигурања од последица несрећног случаја. С обзиром на велике разлике које постоје сматра се да је то ваљало учинити. То

¹ Према чл. 9 Закона о осигурању осигурање од последица незгоде спада у неживотна осигурања.

² Глушац, Д., *Уговор о осигурању живота*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, 2023, стр. 71.

би допринело јаснијем и сигурнијем разумевању неких одредаба из одељака о осигурању лица код којих то разликовања није дошло до изражаја. У ЗОО се не издвајају одредбе о осигурању од последица несрећног случаја, већ из сваког члана³ треба закључити да ли се односи само на осигурање живота, или на осигурање од последица несрећног случаја, осим чл. 951 ЗОО (намерно проузроковање несрећног случаја), који се у целини односи на осигурање од последица несрећног случаја.⁴

2. Појам и основне карактеристике уговора о осигурању од последица несрећног случаја

У III одељку ЗОО, посвећеном осигурању лица, нису дате дефиниције осигурања живота и осигурања од несрећног случаја, јер су редактори вероватно сматрали да су ти појмови општепознати. Закон о облигационим односима на неким местима прави разлику између ове две врсте осигурања у погледу правних последица, али из његових одредаба следи да се осигурање несрећног случаја, кад од тога случаја буде проузрокована смрт осигураника, изједначава у погледу правних последица са осигурањем живота.⁵ Иако се осигурање имовине и осигурање лица разликују по својствима, у закону је дата јединствена дефиниција за ове врсте осигурања. У осигурању лица предвиђени догађај обухваћен осигурањем остварује се на личности осигураника или осигураног лица, а она немају материјалну вредност. Као резултат тога, исплата из осигурања представља противчинидбу уплаћеним премијама и одређује се независно од износа могуће штете. Материјални интерес на страни лица које прима исплату није услов за реализацију права.⁶

Осигурање од последица несрећног случаја је уговор на основу ког осигуравач преузима обавезу да исплати осигурану своту осигуранику или другом кориснику ако за време трајања уговора несрећни случај доведе до смрти или инвалидитета, трајног или привременог, потпуног или делимичног, осигураника.⁷ Овоме се обично додаје и покриће трошкова лечења и

³ Као пример наводимо чл. 898 ст. 2 ЗОО у којем је реч о ништавости уговора у вези са наступањем осигураног случаја „уговор о осигурању је ништав ако је у часу његовог закључења већ настао осигурани случај, или је тај био у наступању, или је било извесно да ће наступити...” дата формулација не одговара за осигурање живота, јер је у осигурању живота извесно да ће осигурани случај (доживљење и/или смрт) да наступи.

⁴ Сокал, В., *Примена одредаба Закона о облигационим односима о осигурању лица*, Правни живот, бр. 2-3/1989, стр. 502.

⁵ Јакаша, Б., *Неколико напомена на прописе Закона о обвезним односима који се односе на осигурање*, Осигурање и привреда, бр. 10/1979, стр. 24.

⁶ Сокал, В., *Правни однос осигурања*, Право и привреда, бр. 1-2/1995, стр. 18.

⁷ Bigot, J., *Les assurances de personnes non-vie, L'assurance-vie, Les assurances de personnes*, Tome 4, 2011, стр. 499-502, према 73. Петровић-Томић, Н., *Увод у право осигурања-први део*, Београд, 2019, стр. 682.

изгубљене зараде, ако као последица несрећног случаја настане нарушавање здравља осигураника или пролазна неспособност за рад.⁸ Из дефиниције закључујемо да сврха осигурања живота од последица несрећног случаја није накнада штете, већ исплата унапред уговорене суме осигурања.⁹

Осигурање од последица несрећног случаја је термин који користи Закон о облигационим односима, а осигурање од последица незгода је терминологија из Закона о осигурању. Под несрећним случајем у смислу права осигурања подразумева се сваки изненадни и од воље осигураника независан догађај, који делује споља и нагло на тело осигураника и који има за последицу његову смрт, потпун или делимичан инвалидитет, пролазну неспособност за рад и нарушавање здравља које захтева лекарску помоћ.

Анализирајући ову дефиницију несрећног случаја, можемо уочити да она обухвата основне претпоставке за осигурани случај дефинисане у Закону о облигационим односима. Наиме, ради се о томе да несрећни случај треба бити будући догађај (не сме бити већ остварени догађај), неочекивани догађај (који се у правилу и не може избећи), независан о вољи осигураника, мора наступити споља на тело (не изнутра) осигураника те проузроковати одређене поледице на осигураника (узрочно-последична веза између несрећног случаја и здравља осигураника).¹⁰

Уговорне стране уговора о осигурања од последица несрећног случаја су: осигуравач и уговарач осигурања. У полиси морају бити наведени: уговорне стране, осигурана особа, ризик обухваћен осигурањем, трајање осигурања, време покрића, свота осигурања, премија или допринос, датум издавања полисе и потписи уговорних страна.

Уговарач осигурања је особа која са осигуравачем склапа уговор о осигурању. То може бити свако правно лице или физичко лице које има пословну способност. Треба напоменути да код правних лица, посебно код тзв. колективних осигурања, постоји правило да уговарач осигурања није и осигураник (јер то не може ни бити) ни корисник осигурања.¹¹

У уговорима о осигурању лица (осигурање живота и осигурање од несрећног случаја) висина осигуране своте, коју је осигуравач дужан исплатити кад наступи осигурани случај, утврђује се у полиси према споразуму уговорних

⁸ Исто.

⁹ Нема основа за исплату накнаде нематеријалне штете код закљученог уговора о осигурању од несрећног случаја, јер тај уговор спада у уговоре о осигурању лица и обавеза која проистиче из тог уговора нема карактер обештећења, већ представља обавезу исплате унапред одређене осигуране суме и то само за уговорени случај. Пресуда Врховног суда Рев 7458/22 од 29.11.2023.

¹⁰ Барбир, В., *Осигурање од последица несретнога случаја – осигурање од незгоде*, Право и порези, бр. 1/2001, стр. 57.

¹¹ Ромштајн, И., *О неким правним проблемима осигурања од последица несретнога случаја*, Правни вијесник, бр. 15/1997, стр. 23.

страна.¹² Осигураник стиче право на исплату осигуране своте када наступи осигурани случај без обавезе да доказује штету коју је претрпео и њену висину.¹³ Као разлог наводи се да осигурана свота није ни у каквој вези са висином претрпљене штете.

Постоје бројна схватања о правној природи уговара о осигурању од последица несрећног случаја. Правна природа уговора се одређује према садржини уговора и сврхе престација. Анализом одредби ЗОО видећемо да се исте одредбе се односе на осигурање живота и на осигурање од последица несрећног случаја што уноси додатну конфузију.

У случају када се обавеза осигураваача односи на исплату осигуране суме (то је најважнији део овог осигурања) осигурање од последица несрећног случаја је по својој правној природи осигурање лица те оно нема за циљ накнаду штете него исплату унапред одређене суме новца независно од претрпљене штете. Стога се правила која произилазе из начела обештећења (код имовинских осигурања) овде не примењују. У случају када се обавеза осигураваача односи на накнаду изгубљене зараде и трошкове лечења насталих као последица несрећног случаја обухваћеног осигурањем, реч је о осигурању одштетног карактера, јер осигураваач исплаћује ове трошкове у висини у којој су настали, тј. у висини проузроковане штете. Стога, у овом делу осигурања треба применити сва правила имовинских осигурања која произлазе из начела обештећења: поред тога што не могу бити исплаћени у висини која прелази износ означен у уговору, они не могу прећи ни висину износа у коме су настали; осигураваач по исплати накнаде осигуранику (или кориснику) може да се суброгира у његова права према трећем одговорном лицу у мери у којој се исплаћене накнаде односе на трошкове лечења и изгубљену зараду.¹⁴

Судска пракса неким врстама уговора о осигурању од последица несрећног случаја даје правну природу уговора о осигурању од одговорности лица које је одговорно за наступање несрећног случаја.¹⁵ Карактер уговора о осигурању од

¹² ЗОО, чл. 942.

¹³ Шулејић, П., *Право осигурања*, Београд, 2005, стр. 468.

¹⁴ *Исто*, стр. 495-496.

¹⁵ Осигурање од последица несрећног случаја је она врста осигурања лица која по својој природи представља осигурање од одговорности, те стога има обештећујући карактер и уподобљава се са осигурањем имовине, тако да се имају применити општа правила о последицама неплаћања премије из чл. 913 ЗОО. По ст. 5 овог члана, одредбе чл. 913 ЗОО не примењују се на осигурање живота. У погледу последица неплаћања премије постоје велике разлике између уговора о осигурању живота и осталих уговора о осигурању. Наиме, код оваквих дугорочних осигурања, какво је доживотно осигурање, која немају обештећујући карактер, у првим годинама плаћа се повећан износ премије из којег се ствара одређени фонд из којег ће се покрити повећање ризика у каснијим годинама са порастом година живота осигураника. Решење Вишег трговинског суда, Пж. 6226/03 од 11. 11. 2003. Осигурање од последица несрећног случаја је она врста осигурања лица која по својој природи представља осигурање од одговорности, те стога

одговорности имају и други облици колективног осигурања лица од последица несрећног случаја, и то: обавезно осигурање путника у јавном превозу, осигурање гостију хотела, посетилаца културних, спортских, туристичких и других манифестација, али уз услов да премија плаћа уговарач осигурања из властитих средстава.¹⁶

Искључења или ограничења ризика у вези са покрићем које пружа осигурање од последица несрећног случаја могу бити: а) законом одређена и б) уговорена. Закон о облигационим односима садржи следећа искључења из покрића осигурања од последица несрећног случаја: намерно проузроковање несрећног случаја. У наведеном случају подразумева се безусловно искључење обавезе осигуравача, јер се ради о императивној одредби. Уговором о осигурању за случај смрти или од последица несрећног случаја могу бити искључени из осигурања и други ризици.¹⁷ Та законска одредба о искључивању појединих ризика из осигурања омогућава да се одредбама уговора или условима осигурања предвиде и други искључени ризици, што се у пракси и чини.

3. Разграничење уговора о осигурању од последица несрећног случаја у односу на уговор о осигурању живота

Уговор о осигурању од последица несрећног случаја разликује се и од уговора о осигурању живота. Пре свега, сличност је што спадају у осигурање лица, мада има и законодавстава која настоје да раздвоје осигурање од последица несрећног случаја као посебну врсту осигурања. Оба осигурања спадају у свотно осигурање, код којег је осигурана свота унапред уговорена. И код осигурања живота и код осигурања од последица несрећног случаја, осигурани ризици су догађаји у животу осигураника и осигураног лица.

Предмет уговора о осигурању живота су смрт¹⁸ и доживљење одређеног догађаја, док су предмет осигурања од последица несрећног случаја привремена или трајна, потпуна или делимична неспособност за рад и смрт од несрећног случаја.¹⁹ Поједини аутори уговор о осигурању од последица несрећног случаја сматрају мешовитим уговором, у коме се мешају и елементи

има обештећујући карактер и уподобљава се са осигурањем имовине, тако да се имају применити општа правила о последицама неплаћања премије из чл. 913 ЗОО. (Решење Врховног суда Србије, Рев. 3224/97 од 1. 10. 1997.)

¹⁶ Станишић, С., *О кумулацији накнаде штете и осигуране суме*, Зборник радова: Накнада штете и осигурање, Будва/Београд, 2005, стр. 207.

¹⁷ чл. 953 ЗОО,.

¹⁸ Смрт може бити природна или последица несрећног случаја.

¹⁹ Ђурковић, М., *Уговор о осигурању особа - живот, незгода, здравствено*, Загреб, 2009, стр. 12.

осигурања имовине и осигурања лица.²⁰ Потом, код уговора о осигурању од последица несрећног случаја истиче се одштетни карактер, а циљ је отклонити штетне последице несрећног случаја. Заправо, када је обавеза осигуравача накнада трошкова лечења и изгубљене зараде, који су настали као последица несрећног случаја, осигурање од последица несрећног случаја има одштетни карактер. За разлику од уговора о осигурању од последица несрећног случаја, неке врсте уговора о осигурању живота имају штетну компоненту. Код уговора о осигурању живота за случај смрти, смрт може да наступи и као природна смрт, док код уговора о осигурању од последица од несрећног случаја, смрт може да наступи само као последица несрећног случаја. Код уговора о осигурању од последица несрећног случаја не постоји обавеза исплате откупне вредности полисе и формирања математичке резерве. У немачком праву постоји могућност уговарања осигурања од последица несрећног случаја са повратним дејством (*Unfallversicherung mit Beitragsrückgewär*). Осигурање од последица несрећног случаја са повратним дејством је комбинација осигурања од последица несрећног случаја и осигурања живота. Осигураник у основи закључује два уговора: полису осигурања од последица несрећног случаја и полису осигурања живота. Код ове врсте осигурања долази до поврата капитала. Захтев за исплату не зависи од тога да ли се десио осигурани случај. Ако осигурано лице умре током трајања уговора, преживелим издржаваним лицима врши се једнократна исплата у износу до тада доспелог захтева за поврат.²¹

Основна сличност са уговором о осигурању живота је у могућности осигуравача да располаже са уплаћеним премијама. Уговор о осигурању од последица несрећног случаја нема штетни карактер, који је карактеристичан за уговор о осигурању живота за случај доживљења или за мешовити уговор о осигурању живота. Имајући то у виду, корисник осигурања нема право учествовања у добити осигуравача. Једнако као и код уговора о осигурању живота, одредбе закона о подосигурању, надосигурању, вишеструком и двоструком осигурању не примењују се на уговор о осигурању од последица несрећног случаја. Кумулирање накнаде и осигуране своте је дозвољено и код осигурања од последице несрећног случаја, изузев кад је осигурање од последице несрећног случаја уговорено као осигурање од одговорности. Суброгација је, по правилу, искључена и код осигурања од последице несрећног случаја. Члан 946 ЗОО предвиђа да се осигурање може односити и на живот неког трећег и то како у осигурању живота, тако и у осигурању од последица несрећног случаја. Но, недоумицу је изузела формулација ст. 3 у чл. 946 „ако се осигурање односи на случај смрти неког трећег“ за пуноважност

²⁰ Турковић, М., *Уговор о осигурању од последица несрећног случаја*, Осигурање, бр. 12/1997, стр. 7.

²¹ *Unfallversicherung mit Beitragsrückgewähr (UBR)*, преузето 15.10.2024. године са <https://versicherungundberatung.de/artikel/unfallversicherung-mit-beitragsr%C3%BCckgewaehr>

уговора потребна је његова писмена сагласност дата у полиси или у одвојеном писмену, приликом потписивања полисе, са назначењем осигуране своте. Ово зато што није јасно да ли се формулација „осигурање за случај смрти“ односи и на осигурање живота и незгоде, с обзиром на то да и осигурање незгоде покрива смрт услед несрећног случаја. То би значило да је за пуноважност уговора потребна писана сагласност свих лица осигураних колективним осигурањем што би практично било неизводљиво.²²

4. Кумулирање накнаде и осигуране своте

Према ЗОО одредбе о кумулирању накнаде и осигуране своте се односе на осигурање лица, што представља и један од основних принципа ове врсте осигурања. Пре сагледавања питања кумулације у осигурању лица треба се осврнути на оно што је основно и битно за осигурање лица као врсту осигурања на оно што га опредељује и даје му место посебне врсте осигурања. Имајући у виду напред написано осигураник односно корисник осигурања који је примио осигурану своту задржава и право на накнаду од трећег лица које је одговорно за наступање осигураног случаја.²³

У осигурању лица, осигуравач који је исплатио осигурану своту не може имати ни по ком основу право на накнаду од трећег лица одговорног за наступање осигураног случаја.²⁴

Овом одредбом се забрањује осигуравачу који је исплатио осигурану своту да се суброгира у права осигураника које он има према лицу одговорном за проузроковање осигураног случаја. Ово одредба је императивног карактера и искључено је свако одступање.²⁵ Право на накнаду од трећег лица одговорног за наступање осигураног случаја, припада осигуранику, односно кориснику, независно од његовог права на осигурану своту.²⁶ Исплата осигуране своте уз уговора о осигурању од последица несрећног случаја нема одштетни карактер

²² Сокал, В., *Примена одредаба Закона о облигационим ...*, стр. 509.

²³ Перовић, С., Стојановић, Д., *Коментар Закона о облигационим односима*, Крагујевац/Горњи Милановац, 1980, стр. 908.

²⁴ Чл. 948, ст. 1. ЗОО. Код осигурања лица, осигуравач нема права да од одговорног лица оствари накнаду износа исплаћеног оштећеном осигуранику. Одредбом чл. 948 Закона о облигационим односима у ставу 1 предвиђено је да у осигурању лица, осигуравач који је исплатио осигурану своту не може имати ни по ком основу право на накнаду од трећег лица одговорног за наступање осигураног случаја. У смислу става 3 истог члана ст. 1 се не односи на случај када је осигурање од последица несрећног случаја уговорено као осигурање од одговорности. У конкретном случају тужилац је утужени износ исплатио по основу закљученог уговора о осигурању лица од последица несрећног случаја, а наведено осигурање није уговорено као осигурање од одговорности. (Пресуда Привредног апелационог суда, Пж 1324/23 од 18. 7. 2023).

²⁵ Глушац, Д., *нав. дело*, стр. 224.

²⁶ Чл. 948, ст. 2. ЗОО.

те се по правилу може кумулирати са захтевом накнаде штете према особи одговорној за настанак осигураног случаја.²⁷

У осигурању лица опште је правило да је дозвољена кумулација. Но, како и у уговору о осигурању од последица несрећног случаја има елемената имовинских осигурања, било би логично да је законодавац забранио кумулирање код таквих осигурања, нпр. код осигурања трошкова лечења итд. Но, забрана кумулирања остаје само за случај када осигурање од последица несрећног случаја уговорено као осигурање од одговорности.²⁸ Некада се обавезно осигурање путника у јавном превозу од последица несрећног случаја сматрало уговарањем од одговорности превозника. Обавезно осигурање путника у јавном превозу од последица несрећног случаја има сврху да заштити путнике и онда када превозник није одговоран за штету, али ако је одговоран тада се осигурање незгоде претвара у осигурање његове одговорности према путнику.²⁹ Исто је било и с тзв. колективним осигурањем радника од последица несрећног случаја, ако је предузеће плаћало премију из својих средстава.³⁰ Доношењем Закона о обавезном осигурању у саобраћају (Сл. гласник РС, бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 93/2012 и 7/2013 - одлука УС) стављена је тачка на даљу дискусију да ли обавезно осигурање путника у јавном превозу од последица несрећног случаја има карактер осигурања од одговорности превозиоца. Изричитом одредбом³¹ предвиђено је да осигураник, односно корисник осигурања, има права на кумулацију осигуране суме и накнаде штете.³²

Да би се у судској пракси избегле недоумице када уговор о осигурању од последица несрећног случаја треба квалификовати као уговор о осигурању од одговорности предлаже се да се таква уговорна клаузула изричито наведе у уговору о осигурању нпр. „Предмет осигурања је одговорност послодавца за

²⁷ Беланић, Л., *Кумулација захтева за накнадом штете и осигурнице из уговора о осигурању од последица несрећног случаја-осврт кроз судску праксу (I.)*, Право и порези, бр. 2/2018, стр. 52.

²⁸ Ђурковић, М., *Уговор о осигурању од последица несрећног случаја*, Свијет осигурања, бр. 2/99, стр. 42.

²⁹ Уговор о осигурању путника у јавном саобраћају од последица несрећног случаја закључен између транспортне организације за јавни превоз путника и осигуравајуће организације је уговор у корист трећег лица. Организација за осигурање не исплаћује по овом основу накнаду штете већ уговорени износ од суме осигурања, па путник на овај уговорени износ има право без обзира на кривицу превозиоца или свој допринос. Овај уговорени износ кумулира се са накнадом штете по основу обавезног осигурања од аутоодговорности. (Пресуда Окружног суда у Новом Саду, Гж. 3420/00 од 21. 12. 2000.)

³⁰ Ђурковић, М., *Уговор о осигурању од последица несрећног случаја*, Свијет осигурања, бр. 2/99, стр. 42.

³¹ Види чл. 17. ст. 3 Закона о обавезном осигурању у саобраћају.

³² Глинтић, М., *Кумулација права на осигурану суму и права на накнаду штете код осигурања лица*, Београд, 2022, стр. 135.

штету насталу несрећним случајем (у обављању радних дужности) чија је последица смрт, инвалидност, привремена неспособност за рад или нарушење здравља запосленог.“³³

5. Допунско осигурање од последица несрећног случаја

Допунско осигурање од последица несрећног случаја, једно је од најчешћих осигурања, које се закључује уз осигурање живота. Осигуравач у општим, посебним и допунским условима осигурања одређује које и какве облике допунског осигурања је могуће уговорити уз осигурање живота..

³⁴ Несрећним случајем сматра се сваки изненадни и од воље осигураника независни догађај који, делујући углавном споља и нагло на тело осигураника, има за последицу његову смрт, потпуни или делимични инвалидитет, пролазну неспособност за рад или нарушење здравља које захтева лекарску помоћ.³⁵ Лица која имају уговорено осигурање живота, могу се осигурати и од последица несрећног случаја, и то од трајног губитка опште радне способности (инвалидитет) и нарушавања здравља које захтева болничко лечење (болничка накнада).³⁶

Осигурање породичних прихода треба да омогући пристојан животни стандард за време неспособности за рад. Најчешће се исплаћује месечна исплата у проценту од уговорене своте основног осигурања живота, а пример је уговорено осигурање прихода у висини 1% уговорене осигуране своте (20000 евра), тада ће осигураник у случају неспособности за рад добити ту месечно 200 евра.³⁷

6. Закључак

Уговор о осигурању од последица несрећног случаја представља значајан уговор који пружа важну заштиту осигуранику и његовим најближима у случајевима непредвиђених догађаја који могу имати тешке последице на њихов живот и финансијску стабилност. Осигурање од несрећног случаја доприноси не само заштити појединца, већ и ширем друштвеном интересу, јер омогућава финансијску сигурност у непредвиђеним ситуацијама. Стога,

³³ Беланић, Л., *Кумулација захтева за накнадом штете и осигурнине из уговора о осигурању од последица несрећног случаја-осврт кроз судску праксу (II)*, Право и порези, бр. 3/2018, стр. 96.

³⁴ Марков, М., *Осигурање особа од последица несрећног случаја (незгоде) уз осигурање живота*, Осигурање, бр. 5-6/1997, стр. 12.

³⁵ Посебни услови за допунско осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде) уз осигурање живота *Wiener Städtische osiguranje a.d.o.* од 6.5.2020. године, чл. 3, ст. 1.

³⁶ Посебни услови за допунско осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде) уз осигурање живота *Wiener Städtische osiguranje a.d.o.* од 6.5.2020. године, чл. 4.

³⁷ Машић, Н., *Животно осигурање*, Загреб, 2008, стр. 61.

правилно разумевање и примена уговора о осигурању од последица несрећног случаја представљају важан аспект правне и економске сигурности. Како према важећим законским одредбама осигурање од последица несрећног случаја такође спада у осигурање лица, као и осигурање живота, сматрамо да у ЗОО та разлика није на правни начин испољена. Сваку одредбу ЗОО треба тумачити имајући у виду да ли се односи само на осигурање живота или и на осигурање од последица несрећног случаја. Закључак је да ЗОО врло штуро и непотпуно регулише односе између уговорних страна које закључују уговор о осигурању живота од последица несрећног случаја. Није довољно познавати одредбе ЗОО, јер садржај уговора одређују и општи, посебни и допунски услови осигурања, који су саставни део уговора о осигурању лица. Уговор о осигурању од последица несрећног случаја према класичној теорији утемељеној на савременим законима о осигурању је уговор о осигурању лица. Овај уговор, према тој теорији, нема за циљ накнаду штете, него исплату унапред одређене своте новца независно о претрпљеној штети. Забрана кумулирања осигуране суме са накнадом штете изложена је критици у правној теорији, јер је супротна правној природи осигурања од последица несрећног случаја. Тренутна ситуација доводи и до несклада у судској пракси у погледу допуштености кумулирања накнаде штете и осигуране своте.

*Danijela Glušac, Ph.D. Scientific associate
Faculty of Law in Kragujevac, University of Kragujevac*

ACCIDENT INSURANCE CONTRACT

Summary

Accident insurance contract is the most common form of personal insurance contract. Given that it is a complex legal institution, which includes a wide range of legal issues, this paper will analyze the concept and basic characteristics of an accident insurance contract, the delimitation of an accident insurance contract in relation to a life insurance contract, cumulating compensation and the insured amount and supplementary insurance from the consequences of an accident with life insurance. The subject of the research consists in the answer to disputed questions related to the accident insurance in order to emphasize importance of this contract. In the following text, bearing in mind the complexity of the topic and the limited scope of work, a review will be made of the main specificities of accident insurance contract.

Key words: *insurance, contract, accident insurance, delimitation, cumulating Compensation and the Insured Amount.*

Литература

- Барбир, В., *Осигурање од последица несретног случаја – осигурање од незгоде*, Право и порези, бр. 1/2001.
- Беланић, Л., *Кумулација захтева за накнадом штете и осигурнине из уговора о осигурању од последица несретног случаја-осврт кроз судску праксу (I.)*, Право и порези, бр. 2/2018.
- Беланић, Л., *Кумулација захтева за накнадом штете и осигурнине из уговора о осигурању од последица несретног случаја-осврт кроз судску праксу (II.)*, Право и порези, бр. 3/2018.
- Глинтић, М., *Кумулација права на осигурану суму и права на накнаду штете код осигурања лица*, Београд, 2022.
- Глушац, Д., *Уговор о осигурању живота*, докторска дисертација. Правни факултет Универзитета у Новом Саду, 2023.
- Јакаша, Б., *Неколико напомена на прописе Закона о обвезним односима који се односе на осигурање*, Осигурање и привреда, бр. 10/1979.
- Марков, М., *Осигурање особа од последица несретног случаја (незгоде) уз осигурање живота*, Осигурање, бр. 5-6/1997.
- Машић, Н., *Животно осигурање*, Загреб, 2008.
- Перовић, С., Стојановић, Д., *Коментар Закона о облигационим односима*, Крагујевац/Горњи Милановац, 1980.
- Петровић-Томић, Н., *Увод у право осигурања-први део*, Београд, 2019.
- Ромштајн, И., *О неким правним проблемима осигурања од последица несретног случаја*, Правни вијесник, бр. 15/1997.
- Сокал, В., *Примена одредаба Закона о облигационим односима о осигурању лица*, Правни живот, бр. 2-3/1989.
- Сокал, В., *Правни однос осигурања*, Право и привреда, бр. 1-2/1995.
- Станишић, С., *О кумулацији накнаде штете и осигуране суме*, Зборник радова: Накнада штете и осигурање, Будва/Београд, 2005.
- Ћурковић, М., *Уговор о осигурању од последица несретног случаја*, Осигурање, бр. 12/1997.
- Ћурковић, М., *Уговор о осигурању од последица несретног случаја*, Свијет осигурања, бр. 2/99.
- Ћурковић, М., *Уговор о осигурању особа-живот, незгода, здравствено*, Загреб, 2009.
- Unfallversicherung mit Beitragsrückgewähr (UBR)*, преузето са <https://versicherungundberatung.de/artikel/unfallversicherung-mit-beitragsr%C3%BCckgewaehr>
- Шулејић, П., *Право осигурања*, Београд, 2005.

Правни прописи

- Закон о облигационим односима (Сл. лист СФРЈ, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - одлука УСЈ и 57/89, Сл. лист СРЈ, бр. 31/93, Сл. лист СЦГ, бр. 1/2003 - Уставна повеља и Сл. гласник РС, бр. 18/2020)
- Закон о осигурању (Сл. гласник РС, бр. 139/2014 и 44/2021)
- Закон о обавезном осигурању у саобраћају (Сл. гласник РС, бр. 51/2009, 78/2011, 101/2011, 93/2012 и 7/2013 - одлука УС)
- Посебни услови за допунско осигурање лица од последица несрећног случаја (незгоде) уз осигурање живота *Wiener Städtische osiguranje a.d.o.* од 6.5.2020. године.

Судска пракса

Пресуда Окружног суда у Новом Саду, Гж. 3420/00 од 21. 12. 2000.

Пресуда Врховног суда Рев 7458/22 од 29. 11. 2023.

Пресуда Привредног апелационог суда, Пж 1324/23 од 18. 7. 2023.

Решење Вишег трговинског суда, Пж. 6226/03 од 11. 11. 2003.

Решење Врховног суда Србије, Рев. 3224/97 од 1. 10. 1997.